

TOS-maksu

Mikä ja miksi?

- Käyttöoikeuskorvaus lajikkeen jalostajalle
- Viljelijöiden ja jalostajien välinen sopimus
- Varmistaa osaltaan uusien, parempien ja oloihimme soveltuvien lajikkeiden kehitystyön
- Käyttäessään TOS:a viljelijä hyväksyy sopimuksen ja sitoutuu sen ehtoihin

TOS-maksu – Käyttöoikeuskorvaus lajikkeen jalostajalle

Viljelijällä on oikeus käyttää suojatusta lajikkeesta omalla tilallaan tuottamaansa satoa kylvösiemeneksi. Tästä oikeudesta viljelijä maksaa käyttökorvauksen, TOS-maksun, viljelemänsä lajikkeen jalostajalle, joka on lajikkeen omistaja.

Kasvinjalostus on tuotekehitystyötä, jonka tuloksia ovat uudet kasvilajikkeet. Lajikkeen jalostaja saa jalostamalleen lajikkeelle patenttiin rinnastettavan suojan rekisteröimällä lajikkeensa kansallisen tai EU:n kasvinjalostajaoikeuslain perusteella. Lajikkeen käyttämisestä maksetaan jalostajalle käyttöoikeuskorvaus. Sertifioidun siemenen kohdalla tämä on siemenen hintaan sisältyvä rojalti, joka oikeuttaa viljelemään suojattua lajiketta, mutta ei oikeuta käyttämään sen satoa siemeneksi. Tilan omaa siementä käytettäessä viljelijä maksaa suojatun lajikkeen käyttöoikeudesta korvauksen, TOS-maksun.

Viljelijöiden ja jalostajien välinen sopimus
Kasvinjalostajanoikeuslain mukaisesti kasvinjalostaja edustava Siemenkauppiaitten yhdistys (SKY) tekee sopimuksen lajikkeen käyttökorvauksen (TOS-maksun) tasosta viljelijöitä edustavien järjestöjen (MTK ja SLC) kanssa. Hehtaariohtainen korvaus sovitaan kasvilajeittain. Sopimus takaa viljelijälle kohtuullisen maksutason. Kun viljelijä käyttää omalla tilallaan tuottamaa siementä kylvösiemeneksi, hän samalla hyväksyy sopimuksen ja sitoutuu sen ehtoihin.

Maksu perustuu tukihakulomakkeella ilmoitettuun tietoihin viljeltävästä lajikkeesta ja siemenen alkuperästä. Kasvinjalostajanoikeuslakiin perustuen viranomaisen luovuttaa nämä viljelytiedot lajikkeista SKY:lle laskutusta varten.

TOS-maksun laskutuksesta vastaa SKY, joka tilittää kaikki kertyneet maksut edelleen lyhentämättöminä jalostajille ja lajikkeiden maahantuojille lajikekohtaisten viljelyalojen mukaan. Jalostajan lajikkeistaan saamat käyttökorvaukset varmistavat osaltaan uusien oloihimme soveltuvien lajikkeiden kehitystyön. Sen tuloksena saamme entistä parempia lajikkeita, joiden avulla myös viljelyn kannattavuus paranee. Ilman TOS-järjestelmää Suomen oloihin soveltuvien lajikkeiden valikoima olisi selvästi heikompi.

Kasvinjalostus – Lajikkeita oloihimme tänään ja huomenna

Kasvinjalostuksen avulla parannetaan niin sadon määrää kuin laatuakin, sekä vähennetään tuotantoon liittyviä riskejä. Pitkän jalostusprosessin aikana lajikkeet ovat käyneet läpi tiukan seulan, ne on testattu oloissamme ja parhaat on tuotu markkinoille.

Viljelijälle kasvinjalostuksen tuotekehitystyö näkyy uusina lajikkeina. Uudet lajikkeet tuo-

vat aina lisätua vanhempiin verrattuna. Esimerkiksi uuden ohralajikkeen tuottama hyöty viljelijälle on useita kymmeniä euroja hehtaaria kohden vuodessa, kun otetaan huomioon suuremman ja laadukkaamman sadon myötä saatava lisätuotto sekä paremman taudinkeskeytyyden ja korrenlujuuden kautta saavutettavat kustannussäästöt.

Laadukas siemen on hyvän sadon avain

Elinvoimainen ja tasalaatuinen siemen orastuu nopeasti ja tasaisesti. Näin kasvusto pysyy käyttämään tehokkaasti hyväkseen Suomen lyhyen ja nopearytmisen kasvukauden, ja tuottamaan parhaan mahdollisen sadon.

Tilan omaa siementä käytettäessä on varmistettava kylvösiemenen laatu. Laadukkaan siemenen tuottamisessa on huomioitava

monta asiaa, kuten esikasvi- ja lohkovalinta, sadon lajittelu ja peittäus sekä siemenen laadun määrittäminen.

Sertifioitu siemen on ammattitaitoisten siemenviljelijöiden tuottamaa, kunnostettua ja tarkastettua laatutavaraa. Se on viljelijälle vaivaton ja kustannustehokas keino varmistaa laadukas kylvösiemen.

YLEISIÄ KYSYMYKSIÄ

1. Pitääkö TOS-maksu maksaa, jos viljelijä on itse tuottanut kylvosiemenen?

Kyllä Ei

Vastaus: Maksu on korvaus lajikkeen käyttöoikeudesta, ei itse siementavarasta. TOS-maksu peritään kaikesta muusta, kuin sertifioidusta siemenestä.

2. Pitääkö korvaus maksaa, jos tilan omalla siemenellä kylvetyltä lohkolta ei korjata satoa?

Kyllä Ei

Vastaus: Käyttökorvaus määräytyy kylvöhetkellä, jolloin viljelijä hyväksyy TOS-sopimuksen. Myöskään sadon käyttötarkeitus ei vaikuta maksuvelvollisuuteen.

3. Vaikuttaako tilakoko TOS-maksuvelvollisuuteen?

Kyllä Ei

Vastaus: Pienviljelijä on vapautettu TOS-maksuista. Kansallisesti suojattujen lajikkeiden osalta TOS-maksuvelvollisia ovat yli kymmenen peltohehtaarin tilat sekä perunan osalta kaikki vähintään kaksi hehtaaria perunaa tai vähintään hehtaarin katteenalaista varhaisperunaa viljelevät

tilat. EU-suojattujen lajikkeiden osalta TOS-maksuvelvollisuus koskee yli 92 tonnia las-kennallista satoa tuottavia tiloja, perunan osalta kuitenkin kaikkia vähintään 7 hehtaaria perunaa viljeleviä tiloja.

4. Voiko naapurilta ostettu viljaa käyttää kylvösiemenenä?

Kyllä Ei

Vastaus: Siemenkauppaa sääntelee siemenkauppalaki sekä laki kasvinjalostajanoikeudesta, joiden mukaan vain sertifioitua siementä saa Suomessa kaupata kylvösiemeneksi. Naapurilta ostetun viljan käyttäminen kylvösiemeneksi rikkoo kasvinjalostajanoikeutta ja on siten laitonta.

5. Koskeeko TOS:n käytöstä maksettava korvaus viljelijöitä, jotka eivät ole tuottajajärjestöjen jäseniä?

Kyllä Ei

Vastaus: Viljelijän lakiin perustuva velvollisuus suorittaa käyttöoikeuskorvaus on yleinen eikä riipu siitä, onko hän tuottajajärjestön jäsen. Kylväessään TOS:n piiriin kuuluvaa siementä viljelijä hyväksyy järjestöjen välillä tehdyn sopimuksen ja sitoutuu TOS-maksun suorittamiseen sen mukaisesti.

**SIEMENKAUPPIAITTEN
YHDISTYS**

www.siemenkauppiaat.fi